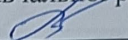

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІРПІНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора
з навчальної роботи

 Олена ПУСТОВА

« 01 » 03 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни «Фінанси»
для підготовки фахового молодшого бакалавра
за галуззю знань 07 Управління та адміністрування
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Ірпінь-2025

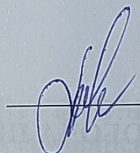
Робоча програма навчальної дисципліни «Фінанси» складена на основі програми навчальної дисципліни затвердженої у 2025 р.

Розробник

Валентина КАЛУСЕНКО

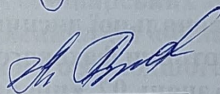
Розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії фінансово - економічних дисциплін протокол № 1 від «01» вересня 2025 р.

Голова циклової комісії

Наталія ПОПЛАВСЬКА

Завідувач навчально-методичного кабінету коледжу

Людмила РОМАНЕНКО

ЗМІСТ

	стор.
Передмова	4
Критерії оцінювання знань студентів	7
Тематичний план навчальної дисципліни	8
Зміст навчальної дисципліни	9
Перелік тем рефератів	24
Перелік питань для рубіжного контролю	26
Перелік питань до екзамену	28
Список рекомендованих джерел інформації	30

ПЕРЕДМОВА

Дисципліна «Фінанси» належить до числа спеціальних базових фінансових дисциплін. Програмою передбачається ознайомлення студентів з конкретними формами прояву економічних законів у сфері фінансів, зокрема у процесі розподілу, а також у використанні частини вартості сукупного продукту та його невід'ємної складової – національного доходу, вивчення сукупності фінансових відносин як специфічної форми суспільних відносин та підсистеми економічного базису.

Мета курсу: формування базових знань з теорії фінансів, засвоєння закономірностей функціонування фінансів на макро- і мікрорівнях.

Вивчення дисципліни «Фінанси» передбачає набуття здобувачами освіти програмних компетентностей, а саме:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 7. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні компетентності (СК):

СК 10. Здатність демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

СК 11. Здатність організовувати власну професійну діяльність, застосовувати знання для розв'язання практичних ситуацій, ухвалювати рішення відповідно до законодавства

Очікувані результати навчання

Результати навчання (РН):

РН 1. Знати економічні категорії та закони для розуміння зв'язків, що існують між процесами та явищами в різних економічних системах.

PH 2. Розуміти місце предметної області в загальній базі знань та значення облікової, податкової і статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів під час розв'язання проблем сфери економічної відповідальності підприємств.

PH 4. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання облікових даних для узагальнення економічної інформації

PH 17. Дотримуватися вимог професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення економічного розвитку України.

При викладанні дисципліни застосовуються **міжпредметні зв'язки** з дисциплінами: «Політична економія», «Фінанси підприємств», «Економіка підприємства», «Гроші та кредит», «Фінансовий облік», «Казначейська справа», «Облік і звітність підприємств».

У навчальному процесі використовуються такі форми навчання:

- лекції;
- семінарські заняття;
- самостійна робота;
- індивідуальні завдання.

Оцінювання знань студентів здійснюється у формі усного опитування, тестів, письмових контрольних заходів, оцінювання індивідуальних завдань. Після вивчення курсу «Фінанси» студенти складають екзамен.

Форми та засоби поточного і підсумкового контролю

До контрольних заходів входять поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять та виконання рубіжної контрольної роботи і має на меті перевірку рівня засвоєння студентами навчального матеріалу дисципліни.

Оцінювання результатів при поточному контролі навчальної діяльності студентів здійснюється такими засобами: усне опитування, опитування за допомогою тестів, написання модульних контрольних робіт.

При усному та письмовому опитуваннях оцінювання навчальної діяльності студентів спирається на такі критерії:

- оцінка «відмінно» виставляється студенту, який безпомилково викладає навчальний матеріал, показує глибоке розуміння суті поставлених питань;
- оцінка «добре» виставляється студенту, який грамотно розкриває суть поставлених питань, добре володіє термінами дисципліни, але припускає несуттєві помилки;
- оцінка «задовільно» виставляється студенту, який поверхово викладає суть навчального матеріалу, припускає багато помилок при відповідях на поставлені питання;
- оцінка «незадовільно» виставляється студенту, який не знає суті поставлених питань, при викладенні навчального матеріалу, допускає грубі помилки.

Підсумковий контроль – екзамен. Оцінювання студентів за цими форми контролю здійснюється аналогічно оцінюванні під час поточного контролю.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Завдання студентів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

«відмінно» - студент міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

«добре» - студент добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;

«задовільно» - студент в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають непевність або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

«незадовільно» - студент не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, не володіє науковим мисленням, не проявляє практичних навичок.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
з курсу «Фінанси»
для спеціальності D1 «Облік і оподаткування»

№ п/п.	Перелік тем	Кількість годин			
		Усього	У тому числі		
			Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота студента
1.	Предмет фінансової науки. Суть і функції фінансів	10	4	2	4
2.	Фінансова політика держави	8	2	2	4
3.	Фінансова система	8	2	2	4
4.	Фінанси суб'єктів господарювання	12	4	4	4
5.	Податки	12	4	4	4
6.	Бюджет	12	4	4	4
7.	Державний кредит і державний борг	8	2	2	4
8.	Місцеві фінанси	8	2	2	4
9.	Спеціальні цільові фонди держави	8	2	2	4
10.	Страховий ринок	8	2	2	4
11.	Фінансовий ринок	12	4	4	4
12.	Міжнародні фінанси	12	4	4	4
Усього з курсу		120	36	36	48

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСИ»

Тема 1. ПРЕДМЕТ ФІНАНСОВОЇ НАУКИ. СУТЬ І ФУНКЦІЇ ФІНАНСІВ

Фінанси як наукова дисципліна.

Міжгалузевий характер курсу «Фінанси», його зв'язок з іншими теоретичними і прикладними навчальними економічними дисциплінами. Роль курсу «Фінанси» у формуванні професійних навичок висококваліфікованих спеціалістів з економіки.

Склад і структура курсу.

Предмет науки про фінанси. Фінанси – специфічна форма суспільних відносин, підсистема економічного базису. Об'єктивні передумови виникнення фінансів. Фінанси як економічна, вартісна, розподільча, історична категорія. Специфічні ознаки фінансів, їх суспільне призначення. Необхідність фінансів в умовах товарного господарства.

Функції фінансів. Функції як виявлення найважливіших ознак, властивостей і суспільного призначення фінансів. Розподільча функція, її зміст. Об'єкти і суб'єкти розподілу і перерозподілу вартості валового внутрішнього продукту. Контрольна функція фінансів та її прояви.

Вплив фінансів на розвиток суспільного виробництва. Фінансове забезпечення відтворювального процесу. Форми фінансового забезпечення: державне фінансування, кредитування, самофінансування.

Фінансові ресурси як матеріальні носії фінансових відносин. Склад та особливості централізованих і децентралізованих фондів фінансових ресурсів.

ПЛАН ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ

1. Історія розвитку фінансів та їх сутність.
2. Функції фінансів.
3. Характеристика фінансових відносин та їх суб'єкти.
4. Фінансові ресурси, їх склад і особливості.

ПЛАН СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

1. Основні передумови та етапи розвитку фінансів, їх зміст.
2. Зміст функцій, що виконують фінанси.
3. Місце розподільчої функції фінансів в відтворювальному процесі.
4. Характеристика фінансів, як історичної, економічної, розподільчої, та вартісної категорії.
5. Фінансові відносини та їх сутність та суб'єкти.
6. Характеристика суб'єктів фінансових відносин та їх взаємодія.
7. Фінансові ресурси, джерела і особливості їх формування.
8. Розкрити взаємозв'язок фінансів з іншими економічними категоріями.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА

1. Історія розвитку фінансів.
2. Взаємозв'язок фінансів з іншими економічними категоріями.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні джерела: 2, 12, 14

Додаткові джерела: 5

Тема 2. ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ

Фінансова політика - складова частина економічної і соціальної політики держави. Основні напрями фінансової політики, її завдання. Стратегія і тактика фінансової політики. Фінансова політика України на сучасному етапі.

Фінансовий механізм та його елементи. Роль інструментів фінансового механізму у реалізації фінансової політики держави.

Управління фінансами. Об'єкти і суб'єкти управління. Функції вищих законодавчих і виконавчих органів державної влади і управління із загального управління фінансами.

Фінансовий контроль. Сутність фінансового контролю, його значення.

Види, форми і методи фінансового контролю. Суб'єкти фінансового контролю в країні.

ПЛАН ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ

1. Сутність фінансової політики держави та її види
2. Фінансовий механізм та його складові
3. Фінансовий контроль

ПЛАН СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

1. Сутність фінансової політики: мета, завдання, види.
2. Фактори, що впливають на фінансову політику та її основні напрямки.
3. Сутність фінансового механізму та його структура.
4. Фінансовий контроль, його сутність та необхідність.
5. Види, методи та форми здійснення фінансового контролю.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА

1. Види, методи та форми здійснення фінансового контролю.
2. Фінансове планування: сутність, методи, завдання.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні джерела: 2, 14, 13

Додаткові джерела: 3

Тема 3. ФІНАНСОВА СИСТЕМА

Поняття фінансової системи. Структура фінансової системи України, її сфери та ланки.

Характеристика ланок фінансової системи України на загальнодержавному та місцевому рівнях: бюджет (державний та місцеві), цільові фонди (загальнодержавні та регіональні), державний кредит (державні позики та місцеві позики), фінанси підприємств (фінанси державного сектора та муніципального господарства).

Місце фінансового ринку у структурі фінансової системи України.
Правове забезпечення та регулювання фінансових відносин.

Склад органів та інститутів фінансової системи України, напрями їх діяльності в окремих ланках фінансової системи.

ПЛАН ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ

1. Поняття фінансової системи та принципи її побудови.
2. Структура фінансової системи України.
3. Сутність та зміст фінансової кризи.

ПЛАН СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

1. Структура фінансової системи України, характеристика її ланок.
2. Принципи побудови фінансової системи України.
3. Характеристика підсистем, сфер, ланок фінансової системи.
4. Склад і напрями діяльності органів та інститутів фінансової системи.
5. Сутність фінансової кризи, ознаки, причини та шляхи подолання.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА

1. Склад органів та інститутів фінансової системи України, напрями їх діяльності.
2. Принципи побудови фінансової системи України

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні джерела: 2,5,13

Додаткові джерела: 5

Тема 4. ФІНАНСИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Сутність фінансів підприємств, їх функції і основи організації. Грошові надходження підприємств. Розмежування коштів підприємств на власні, залучені та запозичені.

Виручка від реалізації продукції, робіт та послуг, її розподіл.

Валові доходи. Валові витрати. Оподатковуваний прибуток і чистий прибуток. Розподіл прибутку. Фонди грошових коштів, що формуються за

рахунок прибутку. Види грошових потоків

Оборотні кошти підприємства, їх економічна сутність та склад.

Основні засоби підприємства, їх сутність і склад.

Особливості фінансових відносин на підприємствах різних форм власності і господарювання.

ПЛАН ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ

1. Економічна сутність фінансів підприємницьких структур, їх функції та принципи організації.
2. Характеристика фінансових ресурсів суб'єктів господарювання та їх склад.
3. Виручка від реалізації продукції, робіт та послуг, її розподіл.
4. Сутність доходів та видатків господарюючих суб'єктів
5. Характеристика фондів грошових коштів, що формуються за рахунок прибутку.

ПЛАН СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

1. Сутність фінансів підприємницьких структур та їх місце в структурі фінансової системи.
2. Функції та принципи організації фінансів підприємств.
3. Характеристика організаційно правових форм функціонування підприємницьких структур.
4. Суть та склад фінансових ресурсів суб'єктів господарювання.
5. Виручка від реалізації продукції, робіт та послуг, її визначення та розподіл.
6. Фонди грошових коштів, що формуються за рахунок прибутку.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА

1. Оборотно кошти підприємства, їх економічна сутність та склад.
2. Основні засоби підприємства, їх сутність і склад.
3. Амортизація та методи її нарахування в Україні.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні джерела: 1,9,10

Додаткові джерела: 3,4,5

Тема 5. ПОДАТКИ

Поняття податків та їх функції. Еволюція податків та їх вплив на формування фінансової політики держави.

Класифікація податків та її ознаки. Загальнодержавні та місцеві податки. Прямі податки. Непрямі податки, їх структура та роль у наповненні державного бюджету України.

Податкова система: поняття та структура.

Принципи оподаткування. Податкова система України, основні етапи її становлення.

ПЛАН ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ

1. Економічний зміст податків та їх функції.
2. Податкова система України та податкова політика держави.
3. Елементи системи оподаткування.
4. Класифікація податків

ПЛАН СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

1. Економічний зміст елементів податку та функцій оподаткування.
2. Характеристика податкової системи та податкової політики України.
3. Класифікація податків в Україні.
4. Характеристика системи прямого та непрямого оподаткування в Україні.
5. Місцеві податки і збори.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА

1. Історія виникнення податків.
2. Загальнодержавні та місцеві податки і збори.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні джерела: 2,7,9,10

Додаткові джерела: 5

Тема 6. БЮДЖЕТ

Бюджет як економічна категорія. Місце й значення бюджету в загальній системі фінансових відносин. Акумулятивна, розподільча і контрольна функції бюджету.

Бюджетний устрій і бюджетна система. Поняття бюджетного устрою і бюджетної системи. Види бюджетів України. Розподіл доходів і витрат між ланками бюджетної системи. Поняття закріплених і регулюючих доходів. Значення міжбюджетних трансфертів у збалансуванні бюджетів різних рівнів.

Бюджетний процес. Поняття бюджетного процесу, його основні стадії.

Доходи і видатки державного бюджету. Бюджетна класифікація.

Дефіцит державного бюджету, причини і заходи для його усунення.

ПЛАН ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ

1. Сутність бюджету, його функції та роль в соціально-економічному розвитку суспільства.

2. Сутність та структура бюджетної системи України, принципи її побудови.

3. Поняття бюджетного процесу.

4. Доходи і видатки державного бюджету.

5. Дефіцит державного бюджету, причини і заходи для його усунення.

ПЛАН СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

1. Економічна сутність бюджету та його роль в соціально-економічному розвитку держави.

2. Функції бюджету.

3. Сутність та структура бюджетної системи України та зведеного бюджету України.

4. Сутність та характеристика бюджетного процесу в Україні.

5. Бюджетне планування – його задачі та етапи.

7. Класифікація державних доходів.

8. Економічний зміст видатків бюджету, їх структура.

9. Сутність та види дефіциту бюджету.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА

1.Зміст та учасники бюджетного процесу

2.Міжбюджетні відносини, їх склад та інструменти.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні джерела: 2,3,14

Додаткові джерела: 5

Тема 7. ДЕРЖАВНИЙ КРЕДИТ І ДЕРЖАВНИЙ БОРГ

Економічна сутність державного кредиту, його роль у формуванні додаткових фінансових ресурсів держави і покритті бюджетного дефіциту. Відмінність державного кредиту від банківського.

Види державного кредиту. Внутрішній і зовнішній державний кредит.

Державний борг. Причини і наслідки зростання державного боргу. Джерела погашення державного боргу.

Форми внутрішнього державного кредиту. Державні позики, їх види. Класифікація державних внутрішніх позик. Форми зовнішнього державного кредиту. Державні зовнішні позики. Позики міжнародних фінансових організацій, міжурядові позики, банківські кредити, їх значення в фінансовій підтримці України.

ПЛАН ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ

1.Економічна сутність державного кредиту

2.Форми державного кредиту та його класифікація

3.Державний борг: сутність та основні форми

4.Методи управління державним боргом

ПЛАН СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

1.Соціально-економічна сутність та значення державного кредиту.

2.Класифікація державного кредиту, характеристика його форм.

3.Зміст державного боргу, причини виникнення та проблеми його

погашення.

4. Види державного боргу та їх характеристика.
5. Методи та етапи управління державним боргом.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА

1. Сутність та види державних позик.
2. Методи управління державним боргом.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні джерела: 2,5,7,14

Додаткові джерела: 5

Тема 8. МІСЦЕВІ ФІНАНСИ

Сутність місцевих фінансів, їх склад і роль у здійсненні політики зміцнення економічної самостійності адміністративно-територіальних формувань в умовах ринкових відносин.

Фінансові ресурси місцевого самоврядування. Місцеві бюджети, їх доходи і видатки. Загальнодержавні податки і збори, закріплені за місцевими бюджетами. Роль місцевих податків і зборів у формуванні місцевих бюджетів. Види неподаткових надходжень у місцеві бюджети.

Соціальна спрямованість видаткової частини місцевих бюджетів. Фінансування витрат місцевого господарювання. Фінансування адміністративного апарату місцевих органів влади.

ПЛАН ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ

1. Місцеві фінанси, їх сутність, склад і роль в соціально-економічному розвитку територій.
2. Доходи і видатки місцевих бюджетів України та їх класифікація.
3. Європейська хартія по розвитку місцевого самоврядування

ПЛАН СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

1. Сутність місцевих фінансів, правові основи їх функціонування.
2. Характеристика та структура фінансових ресурсів органів місцевого

самоврядування.

3. Значення та роль місцевих бюджетів в бюджетній системі України.

4. Доходи і видатки місцевих бюджетів України та їх класифікація.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА

1. Значення та роль місцевих бюджетів в бюджетній системі України.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні джерела: 5,7,12

Додаткові джерела: 3,5

Тема 9. СПЕЦІАЛЬНІ ЦІЛЬОВІ ФОНДИ ДЕРЖАВИ

Цільові централізовані фонди: поняття і призначення. Система державних цільових фондів. Структура державних цільових фондів. Структура соціальних фондів.

Пенсійний фонд: призначення та завдання. Порядок створення і використання Пенсійного фонду.

Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності. Принципи створення, розміри внесків і напрямки використання Фонду.

Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Необхідність та принципи створення. Напрямки використання Фонду.

Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття. Необхідність створення і джерела формування Фонду. Напрямки використання Фонду.

Фонд охорони навколишнього природного середовища. Завдання, джерела формування і напрямки використання Фонду.

Фонд України соціального захисту інвалідів. Завдання, джерела формування і напрямки використання Фонду.

Інші фонди цільового призначення.

ПЛАН ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ

1. Державні цільові фонди: сутність, принципи створення, завдання та

склад

2. Пенсійний фонд: головні завдання, джерела формування та напрями використання. Шляхи реформування пенсійної системи.

3. Фонди соціального страхування: види, джерела формування та напрями використання.

ПЛАН СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

1. Сутність, призначення, склад та завдання державних цільових фондів.

2. Класифікація державних цільових фондів та принципи їх створення.

3. Завдання, джерела формування та напрями використання фінансових ресурсів Пенсійного фонду України.

4. Мета та джерела формування фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.

5. Джерела формування, напрямки використання та розміри внесків до Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві.

6. Джерела формування і напрями використання фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття.

7. Формування фонду соціального захисту інвалідів.

8. Фонд охорони навколишнього природного середовища: загальна характеристика, джерела формування та використання.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА

1. Формування фонду соціального захисту осіб з інвалідністю.

2. Фонд охорони навколишнього природного середовища: загальна характеристика, джерела формування та використання.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні джерела: 2,7,12,15

Додаткові джерела: 5

Тема 10. СТРАХОВИЙ РИНОК

Економічна необхідність і роль страхування в забезпеченні безперервного суспільного виробництва. Особливості фінансових відносин у сфері страхування.

Класифікація страхування. Принципи обов'язкового й добровільного страхування.

Страхування майна юридичних і фізичних осіб, його види й форми.

Особисте страхування, його суть і значення в забезпеченні соціального захисту громадян. Види особистого страхування.

Страховий ринок. Поняття страхового ринку та його організаційна структура. Учасники страхового ринку.

Державний нагляд за страховою діяльністю в Україні. Ліцензування страхової діяльності.

Формування й розвиток страхового ринку в Україні.

ПЛАН ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ

1. Сутність та економічна необхідність страхування.
2. Функції страхування.
3. Класифікація видів страхової діяльності.
4. Страховий ринок, його сутність та функції.
5. Учасники страхового ринку.
6. Державний нагляд за страховою діяльністю в Україні.

ПЛАН СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

1. Сутність та об'єктивна необхідність страхування.
2. Функції страхування.
3. Класифікація форм та видів страхування в Україні.
4. Страхування майна юридичних і фізичних осіб, його види й форми.
5. Особисте страхування, його суть і значення в забезпеченні соціального захисту громадян.
6. Страховий ринок і його сутність та функції.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА

1. Страхування майна юридичних і фізичних осіб, його види й форми.

2. Особисте страхування, його суть і значення в забезпеченні соціального захисту громадян.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні джерела: 2,6,11,15

Додаткові джерела: 3,4

Тема 11. ФІНАНСОВИЙ РИНОК

Сутність фінансового ринку, його роль у мобілізації та розподілі фінансових ресурсів.

Класифікація фінансових ринків. Грошовий ринок. Ринок капіталів. Місцеві, регіональні, національні, міжнародні, всесвітні фінансові ринки. Первинні і вторинні фінансові ринки.

Види цінних паперів, які можуть випускатися і обертатися в Україні. Основні характеристики цінних паперів.

Фондова біржа. Перспективи розвитку фінансового ринку в Україні. Біржові операції: опціон, ф'ючерс, форвард.

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

1. Сутність та функції фінансового ринку.
2. Структура фінансового ринку.
3. Інструменти фінансового ринку.
4. Загальна характеристика сегментів фінансового ринку.
5. Учасники фінансового ринку

ПЛАН СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

1. Сутність, функції та значення фінансового ринку в фінансовій системі України.
2. Структура фінансового ринку.
3. Ринок цінних паперів як складова фінансового ринку.
4. Загальна характеристика інструментів ринку цінних паперів.
5. Організація біржі та біржові операції на фінансовому ринку.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА

1. Організація біржі та біржові операції: опціон, ф'ючерс, форвард.
2. Основні характеристики цінних паперів.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні джерела: 2,6,15

Додаткові джерела: 4

Тема 12. МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ

Зміст міжнародних фінансів, їх функції. Правові норми регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

Валютний курс. Порядок установлення й методологія обчислення валютного курсу національної грошової одиниці України. Конвертованість валюти.

Валютні ринки. Поняття й види. Правове регулювання діяльності української міжбанківської валютної біржі. Організація та порядок роботи біржового валютного ринку. Валютні операції. Специфічні особливості та проблеми функціонування валютного ринку в Україні.

Національна, міжнародна та світова валютні системи. Етапи розвитку світової валютної системи та їх особливості. Поняття валютної інтервенції, девальвації.

Міжнародні фінансові організації.

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

1. Економічна сутність міжнародних фінансів.
2. Міжнародні фінансові інституції.
3. Міжнародні валютні відносини.
4. Основні завдання зовнішньоекономічної політики України на сучасному етапі

ПЛАН СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

1. Розкрити сутність міжнародних фінансів та їх функції.

2. Розкрити зміст категорії “валюта”, дати характеристику національної резервної вільноконвертованої, частково конвертованої та замкнутої валют.

3. Зміст валютного курсу та характеристика курсу що коливається, плаваючого, фіксованого.

4. Дати характеристику валютного ринку.

5. Оцінити ситуацію у валютно-фінансовій сфері на сучасному етапі.

6. Визначити завдання України у зовнішньоекономічній політиці.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА

1. Міжнародні фінансові інституції.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні джерела: 2,4,13

Додаткові джерела: 1,2

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО РУБІЖНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Сутність та функції фінансів, їх основні ознаки.
2. Суб'єкти фінансових відносин.
3. Поняття фінансової системи України та її структура.
4. Фінансові ресурси, склад і особливості централізованих і децентралізованих фондів фінансових ресурсів.
5. Фінансова криза.
6. Фінансова політика. Фактори, які впливають на фінансову політику держави.
7. Фінансовий механізм, його складові і основні елементи.
8. Фінансовий контроль (види, методи, форми).
9. Сутність фінансів підприємств, їх функції.
10. Організація фінансової діяльності підприємств.
11. Принципи організації фінансів суб'єктів господарювання.
12. Склад фінансових ресурсів суб'єктів господарювання.
13. Доходи і витрати господарюючих суб'єктів.
14. Поняття та структура основних фондів суб'єктів господарювання.
15. Оборотні засоби підприємницьких структур: поняття, структура та характеристика.
16. Виручка від реалізації продукції, робіт та послуг, її розподіл.
17. Поняття податків та їх основні функції.
18. Принципи організації податкової системи.
19. Класифікація податків.
20. Загальнодержавні і місцеві податки в Україні.
21. Характеристика прямого оподаткування в Україні.
22. Характеристика непрямих податків в Україні.
23. Сутність державного бюджету його функції.
24. Бюджетна система України: поняття та принципи побудови.
25. Дефіцит державного бюджету, причини і заходи для його усунення.

26. Основні показники державного бюджету.
27. Доходи державного бюджету: поняття та класифікація.
28. Видатки державного бюджету: економічний зміст та види.
29. Державні позабюджетні фонди.
30. Бюджетний процес, бюджетне планування його задачі та етапи.
31. Дефіцит державного бюджету, його причини та заходи для ліквідації.
32. Державні позабюджетні фонди, шляхи створення.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Історія зародження та розвитку фінансів.
2. Сутність фінансів, їх основні ознаки.
3. Функції фінансів, їх зміст.
4. Суспільно-економічне призначення фінансів.
5. Сутність фінансової кризи, ознаки та причини виникнення.
6. Зміст фінансової політики, її завдання, види.
7. Фінансовий механізм та його складові.
8. Фінансовий контроль: зміст та мета фінансового контролю.
9. Поняття фінансової системи та принципи її побудови.
10. Внутрішня структура фінансової системи.
11. Організаційна структура фінансової системи.
12. Структура державних фінансів і їх призначення.
13. Фінансові ресурси, склад і особливості централізованих і децентралізованих фінансових ресурсів.
14. Сутність фінансів підприємств, їх функції.
15. Принципи організації фінансів підприємницьких структур.
16. Склад фінансових ресурсів суб'єктів господарювання, їх склад і джерела.
17. Економічна сутність і склад основних фондів підприємства
18. Економічний зміст, призначення та класифікація оборотних засобів на підприємстві.
19. Доходи і видатки господарюючих суб'єктів.
20. Сутність і функції податків.
21. Класифікація податків та їх види.
22. Податкова система України, принципи її побудови.
23. Елементи системи оподаткування.
24. Сутність і функції державного бюджету.
25. Доходи та видатки державного бюджету.

26. Сутність і склад бюджетної системи України. Зведений бюджет України.
27. Міжбюджетні відносини. Поняття та суб'єкти .
28. Поняття і зміст бюджетного процесу.
29. Дефіцит державного бюджету, причини виникнення та шляхи подолання.
30. Сутність державного кредиту, його форми.
31. Сутність державного боргу та його класифікація.
32. Методи управління державним боргом.
33. Місцеві фінанси. Їх сутність та суспільно-економічне призначення.
34. Функції та види місцевих бюджетів.
35. Доходи та видатки місцевих бюджетів.
36. Суб'єкти страхового ринку.
37. Державні цільові фонди, їх класифікація та значення.
38. Сутність і призначення пенсійного фонду.
39. Сутність і призначення фонду соціального страхування.
40. Сутність та функції страхування.
41. Форми і види страхування.
42. Сутність, функції та учасники страхового ринку.
43. Сутність і функції фінансового ринку.
44. Суб'єкти фінансового ринку, їх класифікація та взаємодія.
45. Структура фінансового ринку та активи, що обертаються.
46. Інструменти фінансового ринку та їх характеристика.
47. Сутність та функції фондової біржи.
48. Сутність і функції міжнародних фінансів.
49. Види міжнародних фінансових відносин.
50. Міжнародні фінансові інститути.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

Основні джерела:

1. Бедринець М. Д., Довгань Л. П. *Фінанси підприємств* : навч. посіб. — Київ : Центр учбової літератури, 2018. — 292 с.
2. Борисова І. О., Краснікова О. М. *Фінанси* : навчально-метод. посіб. — Полтава : ПДАА, 2020. — 254 с.
3. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI : із змінами і допов. : станом на : 04.07.2025. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (Дата звернення : 07.08.2025).
4. Слав'юк Н. Р., Глущенко С. В. *Ринок фінансових послуг* : навч. посіб. — Київ : НаУКМА, 2022. — 205 с.
5. Коцеруба О. *Фінанси підприємств: практикум* : навч. посіб. — Кропивницький, 2022. — 160 с.
6. Дума В. Л. Міжнародний досвід формування бюджетного потенціалу місцевих фінансів. *Економіка і суспільство*. 2017. N 13. С. 1093-1099.
7. Плиса В. Й. *Страховання* : підручник. — 2-ге вид. — Київ : Каравела, 2019. — 512 с.
8. Миськів Г. *Бюджетна система: теоретичні та практичні аспекти* — Львів : Растр-7, 2020. — 272 с.
9. *Місцеві фінанси* : навч. посіб. — Вінниця : ДонНУ ім. Василя Стуса, 2022. — 105 с.
10. Підхомний О. М., Журба О. Ю. Зарубіжний досвід формування та функціонування системи місцевих фінансів та його використання в Україні. *Молодий учений*. № 11. 2017. С. 1265-1270.
11. Томнюк Т. Л. *Податкова система: навчальний посібник*. Чернівці: ЧТЕІ ДТЕУ, 2022. 324 с.
12. Кузь В.І. *Податкова система: навч. посіб.* Чернівці: Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 240 с.
13. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI : із змінами та допов. : станом на 01.08.2025. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (Дата звернення : 07.08.2025).
14. Мельник Т. А., Сибірцев В. В. *Страховання* : навчальний посібник / Мельник Т. А., Сибірцев В. В. - Кропивницький: ПП «Ексклюзив Систем», 2022. - 307с
15. Ярошевич Н.Б. *Фінанси: Навчальний посібник* / Н.Б.Ярошевич, І.Ю. Кондрат, М.В.Ливдар- Львів: Видавництво «Простір-М», 2018. - 298с.
16. Фатюха Н. Г., Тертиця О. А. *Сучасний розвиток бюджетів. // Ефективна економіка*. — 2020. — № 11.
17. Сосновська О.О. *Страховання: навчальний посібник* / О.О. Сосновська. — К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. — 328 с
18. *Фінанси підприємств: підручник* / О.Б.Курило, Л.П.Бондаренко, О.И Вівчар, О.М.Чубка. — К.: Видавничий дім «Кондор», 2020. — 340 с.

19. Фінансовий ринок: навчальний посібник/ за заг редакцією Арутюнян С. С. Київ: Гуляєва В. М., 2018. - 484с.

20. Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г. Я. Аніловської, І. Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. - 440 с.

Додаткові джерела:

1. Тігова Т. М., Селіверстова Л. С., Процюк Т. Б. *Аналіз фінансової звітності* : навч. посібник — Київ : Центр учбової літератури, 2018. — 268 с.

2.Кравченко С. О., Кравченко В. В. Міжнародні організації як суб'єкти глобального управління. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. 2017. No 1.С.6-11. URL:

http://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2017/1_2017/4.pdf (дата звернення 07.08.2025)

3.Мейш А. В., Лисак О. М. Перспективи розвитку фінансової системи України. Вісник Хмельницького національного університету. 2019. No 1. С. 70– 74: веб – сайт. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/01/16-14.pdf> (дата звернення 07.08.2025)

4.Рудь І. О., Кондрацька К. В. Страховий ринок України: аналіз та перспективи розвитку. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2019. Випуск 23. С. 87-91. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/23_2_2019ua/18.pdf (дата звернення 07.08.2025)

5.Фінанси: навчальний посібник/ Н. Б. Ярошевич., І. Ю, Кондрат., М. В. Ливдар. Львів: «Простір», 2018. 298с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Yaroshevych_Natalia/Finansy_Navchalnyi_posibnyk. (дата звернення 07.08.2025)